

Nmgr SZZ Politická filozofie (pokyny a okruhy)

Součásti SZZ:

1. Obhajoba magisterské práce
2. Ústní zkouška Politická filosofie
3. Ústní zkouška Etika, právo, instituce

Průběh součástí 2 a 3:

Student(ka) si vylosuje jeden okruh z každé skupiny. Před začátkem SZZ předloží index a seznam prostudované odborné literatury (min. 18 titulů), který se stává jedním z podkladů zkoušky. Tento seznam musí sestávat ze základní, příp. doporučené literatury uvedené níže (min. 12 titulů) a z dalších odborných knih.

Ad Politická filosofie

1) Liberální demokracie

Vymezení liberalismu, demokracie a republiky. Koncept občanských a lidských práv. Počátky demokracie v Řecku. Kritika demokracie v podání Platóna a Aristotela. Demokracie a republika v Římu. Republikánství Machiavelliho a Hobbesa. Liberalismus Johna Locka. Oživení antické demokracie - J. J. Rousseau. Americká Deklarace nezávislosti, Federalisté x demokraté. Francouzská revoluce a její kritika (Burke, Arendtová). Kantovo kosmopolitní republikánství. Politický liberalismus (J. S. Mill). Americká demokracie očima A. de Tocquevilla. Marxistická a socialistická kritika, Marx, Engels x liberální demokracie x lidská práva.

Základní literatura:

Sartori, G. *Teória demokracie*. Bratislava, Archa, 1993.
Svensson, P. *Teorie demokracie*. Brno, CDK, 1995.

Doporučená literatura:

Vernant, J. P. *Počátky řeckého myšlení*. Praha, 1993.
Hérodotos. *Dějiny*. Praha, Academia, 2004.
Thukydides. *Dějiny peloponnéské války*. Praha, 1997.
Aristoteles. *Athénská ústava*. Praha, 2004
Cicero. *O věcech veřejných*. Praha 2009
Tocqueville, A. de, *Demokracie v Americe I-II*. Praha, 1992.
Rousseau, J. J., *O společenské smlouvě*.
Locke, J. *Druhé pojednání o vládě*
Mill, J. S. *O svobodě* (in: *Vybrané spisy II*, Praha 2018)
Burke, E. *Úvahy o revoluci ve Francii*. Brno, CDK 1997
Kant, I. *K věčnému míru*. Praha 1999

Kursy:

Liberální demokracie I

2) Současné teorie demokracie

Vztah demokracie, liberalismu a lidských práv. Liberální demokracie, náboženství a sekularizace. Negativní a pozitivní svoboda. Demokratické instituce a procedury. Ústava a právní stát. Kapitalismus a jeho kritika, socialismus, neoliberalismus. Teorie spravedlnosti. Republikánská teorie demokracie. Komunitaristická, libertariánská, konzervativní kritika. Deliberativní (diskurzivní), agonální, averzivní, reprezentativní demokracie. Populismus, fake news, neliberální demokracie.

Základní literatura:

Popper, K. R. *Otevřená společnost a její nepřátelé I*. Praha 2011.
Shapiro I., Habermas. J., *Teorie demokracie dnes*. 2002

Doporučená literatura:

Dahl, R. *Demokracie a její kritici*. 1995.
Habermas, J. *Diskursivní teorie liberální demokracie*. 2018.
Ferrara, A. *Nedostatek soudnosti. Evropská a kosmopolitní otázka*. Praha, Filosofia 2007
Schumpeter, J. *Kapitalismus, demokracie a socialismus*. 2004.
Rawls, J. *Political Liberalism*. 1993.
Shapiro, I. *Skutečný svět demokratické teorie*. 2012.
Berlin: *Čtyři eseje o svobodě*. Praha 1999
Rawls, J. *Teorie spravedlnosti*. 1995.
Urbinati, N. *Znetvořená demokracie: mínění, pravda a lid*. Praha 2018
Pettit, P. *Republicanism*. Oxford University Press 1997
Müller, J.-W. *Co je to populismus?* Praha 2017

Kursy:

Liberální demokracie II

3) Ideologie a utopie: původ a podstata ideologie, její vztah k filosofickým koncepcím. Pojem a původ utopie a utopické prvky ideologií. Hlavní rysy novodobých politických ideologií (liberalismu, konzervatismu, socialismu a anarchismu). Moderní ideologie: feminismus, environmentalismus, multikulturalismus. Kritika ideologií.

Základní literatura:

Arendtová, H., *Původ totalitarismu, I – III*, Praha 1996 (vybrané kapitoly).
Aron, R., *Opium intelektuálů*, Praha 2001.
Besancon, A., *Nemoc století*, Praha 2000.
Muravchik, J., *Nebe na zemi. Vzestup a pád socialismu*, Praha 2003.
Hayek, F. A., *Kontrarevoluce vědy*, Praha 1995.
Heywood, A., *Politické ideologie*, Praha 1994.
Mannheim K., *Ideologie a utopie*, Bratislava 1991.
Bláha, P., *Zánik hřbitova uskutečněných utopií*, Ústí n. L. 2007.

Doporučená literatura:

Adorno, T. W., Horkheimer M., *Dialektika osvícenství*, Praha 2009
Freedon M. *Ideology*, Oxford 2003
Funderburk, C. - Thobaben, R. G., *Political Ideologies*, New York 1994.
Eagleton, T., *Ideology. An Introduction*, Verso 1991.
Popper, K. R., *Otevřená společnost a její nepřátelé*, I-II, Praha 2011, 2015.
Hawkes, D., *Ideology*, Routledge 2003.
Szacki J., *Utopie*, Praha 1971.
Aron, R., *Demokracie a totalitarismus*, Praha 1995.

Kursy:

Ideologie, filosofie a politika

4) Totalitní ideologie (komunismus, fašismus, nacionální socialismus...): Ideologie jako jev provázející přechod mezi tradiční a moderní společností. Význam Velké francouzské revoluce pro vznik ideologie. Ideové zdroje totalitarismu, společné rysy totalitních ideologií a jejich rozdíly. Teoretické výklady ideologie (falešné vědomí, politická náboženství, moderní gnóze...). Kritika totalitních ideologií. Rozdíl mezi politickými a totalitními ideologiemi.

Základní literatura:

Arendtová, H., *Původ totalitarismu, I – III*, Praha 1996 (vybrané kapitoly).
Nolte, E., *Fašismus ve své epoše*, Praha 1999.
Aron, R., *Demokracie a totalitarismus*, Praha 1995.
Aron, R., *Opium intelektuálů*, Praha 2001.
Besancon, A., *Nemoc století*, Praha 2000.
Muravchik, J., *Nebe na zemi. Vzestup a pád socialismu*, Praha 2003.
Novák, M. K aplikaci pojmu totalitarismus na komunistické systémy: obecné problémy a česká specifika, in: *Securitas imperii*, č. 23 (02/ 2013), s. 14-27.
Novák M. (ed.), *Komunismus a fašismus*, Praha 2002.

Doporučená literatura:

Furet, F., *Promýšlet Francouzskou revoluci*, Brno 1994.
O'Sullivan, N., *Fašismus*, Brno 1995.
Hayek, F.A., *Kontrarevoluce vědy*, Praha 1995.
Jäckel, E., *Hitlerův světový názor*, Praha-Litomyšl 1999.
Fidelijs, P., *Řeč komunistické moci*, Praha 1998.

Kursy:

Ideologie, filosofie a politika

5) Liberalismus a komunitarismus: Rawlsova koncepce spravedlnosti. Smluvní založení společnosti. Individualismus liberální teorie a antiindividualismus komunitaristů. Problém politické integrace pluralitní společnosti. Teorie Nozickova, Taylorova, Sandelova, MacIntyreova a Walzerova.

Základní literatura:

Rawls, J., *A Theory of Justice*, Harvard 1971.
Rawls, J., *Priorita práva a ideje dobra*, in: *Filosofický časopis*, 42, 1994, č. 6.
Rawls, J., *Spravedlnost jakožto „fairness“: politická, nikoli metafyzická*, *Reflexe*, 14, 1995.
Goodin, R. E. – Pettit, P. (edd.), *Contemporary Political Philosophy*, Oxford 1997, část III.
Kis, J. (ed.), *Současná politická filosofie*, Praha 1997 (výbor).
Velek, J. (ed.), *Spor o liberalismus a komunitarismus*, Praha 1996.

Doporučená literatura:

MacIntyre, A., *Whose Justice? Which rationality?*, Notre Dame 1998.
MacIntyre, A., *Ztráta ctnosti*, Praha 2005.
Moural, J., Svoboda a společenství na papežově letním bytě, *Literární noviny* 7 (1996), č. 30, s. 4-5.
Nozick, R., *Anarchie, stát a utopie*, Praha 2015.
Sandel, M., *Spravedlnost: Co je správné dělat*, Praha 2015 (zvl. kap. 6).

Sandel, M., *Liberalism and the Limits of Justice*, Cambridge 1982.

Walzer, M., *Interpretace a sociální kritika*, Praha 2000.

Kursy:

Liberalismus a komunitarismus

6) Národy a nacionalismus: Definice národa, anglosaské a středoevropské pojetí. Definice nacionalismu. Jaké jsou předpoklady pro vznik národních hnutí? Co je to primordialismus a konstruktivismus (modernismus). Příklady zastánců těchto koncepcí. Fáze národních hnutí, jejich zdroje a složky. Historické příklady vzniku a průběhu národních hnutí (české země, Německo, Itálie). Příklady snah o překonání ideologie nacionalismu před a po 2. sv. válce (Masaryk, Coudenhove-Kalergi, Ortega y Gasset). Problematika evropské identity (Patočka, Reale, Sloterdijk).

Základní literatura:

Eriksen, T. H., *Etnicita a nacionalismus*, Praha 2012.

Gellner, E., *Národy a nacionalismus*, Praha 1993.

Hroch, M.: *Národy nejsou dílem náhody*. Praha 2009.

Schulze, H., *Stát a národ v evropských dějinách*, Praha 2003.

Smith, A. D., *Nationalism and Modernism*, London 1998.

Doporučená literatura:

Coudenhove-Kalergi, R., *Panevropa*, Praha 1993.

Holý, L., *Malý český člověk a skvělý český národ*, Praha 2010.

Horyna, B., *Idea Evropy*, Praha 2001.

Hroch, M. (ed.), *Pohledy na národ a nacionalismus*, Praha 2003.

Kořalka, J.: *Češi v habsburské říši a v Evropě v letech 1815–1914*. Praha 1996.

Kučera, R., *Kapitoly z dějin střední Evropy*, Praha 1992.

Lozoviuk, P. (ed.): *Etnicita a nacionalismus v diskurzu 20. století*. Praha 2012.

Müller, K. B.: *Evropa a občanská společnost*. Praha 2008.

Ortega y Gasset, J.: *Evropa a idea národa*. Praha 1993.

Patočka, J.: *Co jsou Češi?*. Praha 1992.

Patočka, J.: *Kacířské eseje o filosofii dějin*. Praha 2007.

Patočka, J.: *Náš národní program*. Praha 1990.

Rawls, J.: *Právo národů*. Praha 2009.

Reale, G.: *Kulturní a duchovní kořeny Evropy*. Brno 2005.

Řezník, M.: *Formování moderního národa*. Praha 2003.

Sloterdijk, P.: *Procitne Evropa?*. Olomouc 1996.

Šedivý, M.: *Zrod německého nacionalismu*. Plzeň 2014.

Kursy:

Nacionalismus a národní identity

7) Parlament a teorie reprezentace: Parlament je základní institucí v každém právním a demokratickém systému. V evropské tradici se vyvíjel od místa, kde se shromažďovali řečníci občané, přes římský senát až po britský parlament a další podoby této instituce v moderní době. Rozeberte tento vývoj nebo si vyberte příklady. Souběžně s tím se proměňoval pojem reprezentace, především od principu kolektivní reprezentace k demokratické reprezentaci. Vysvětlete tento vývoj. Teorie reprezentace má své významné představitele (E. Burke), ale také kritiky (J.J. Rousseau).

Základní literatura:

Kučera, R., *Politologická historie demokracie*, UJEP 2012.

Belling, V., *Legitimita moci v postmoderní době*, Brno 2009.

Böckenförde, E.-W., *Demokratie und Repräsentation*, Hannover 1983.

Doporučená literatura:

Haller, B., *Repräsentation. Ihr Bedeutungswandel von der hierarchischen Gesellschaft zum demokratischen Verfassungsstaat*, Münster 1987.

Beyme, K. von, *Die parlamentarische Demokratie*, Opladen 1999.

Kursy:

Teorie parlamentarismu a reprezentace

8) Politika, vláda a stát: různá pojetí politiky (politika jako umění vládnout, politika jako správa věcí veřejných, politika jako řešení konfliktu ohledně rozdělování zdrojů); různá pojetí vlády a vládnutí (anarchisté, politické režimy v moderním světě, liberální a neliberální demokracie), různé názory na podstatu státu (pluralistická teorie státu, elitistická teorie státu), různé názory na úlohu státu (stát jako noční hlídač; stát blahobytu, totalitní stát, chvála a kritika státu blahobytu).

Základní literatura:

Crick, B., *In Defence of Politics*, Chicago 1962, s. 11-28 (ch. 1).

Dahl, R., *O demokracii. Průvodce pro občany*, Praha 2001.

Kropotkin, P., *Pospolitost*, Praha 1922 (kap. XVI a XVII).

Lánský, O. – Sochor, L., *Materiály k teorii elit a její kritice*, Praha 2018.

Mill, J. S., O svobodě, in: *Vybrané spisy o etice, společnosti a politice*, II, Praha 2018, s. 9-22 (kap. 1).

Millett, K., *Sexuální politika*, in: L. Oates-Indruchová (ed.), *Dívčí válka s ideologií*, Praha 1998, s. 72–88.

Oakeshott, M., *Racionalismus v politice a jiné eseje*, Praha 2020.

Schumpeter, J., *Kapitalismus, socialismus a demokracie*, Brno 2004 (výběr).

Zakaria, F., *Budoucnost svobody. Neliberální demokracie v USA i ve světě*, Praha 2012.

Doporučená literatura:

Chotaš, J., Justification of the State: Kant and Hegel, in: Krijnen, Ch. (ed.), *Concepts of Normativity: Kant or Hegel?* Leiden 2019, s. 157-176.

Heywood, A., *Politická teorie*, Praha 2005, s. 57-85 a 259-289.

Heywood, A., *Politologie*, Praha 2004, s. 50-60.

Leftwich, A. (ed.), *What is Politics?* Cambridge 2004.

Kursy:

Stát a moc I

9) Moc, autorita a legitimita: různá pojetí moci (moc jako rozhodování, moc jako nastolování politické agendy, moc jako kontrola nad myšlením lidí), autorita a její krize (liberální a konzervativní zdůvodnění autority, typy legitimního panství, krize autority), různá pojetí legitimacy (konstitucionalismus a souhlas ovládaných, ideologická hegemonie, krize legitimacy).

Základní literatura:

Arendtová, H., Co je autorita?, in: *Mezi minulostí a budoucností*, Praha 2019, s. 102-152.

Bachrach, P., Baratz, M. S., Two Faces of Power, in: *The American Political Science Review*, 56, 1962, s. 947-952.

Dahl, R., *Who governs? Democracy and Power in an American City*, New Haven-London 1964, s. 1-8, 311-325.

Foucault, M., *Zrození biopolitiky*, Brno 2009, kap. 1.

Habermas, J., *Problémy legitimacy v pozdním kapitalismu*, Praha 2000 (výběr).

Marx, K., Engels, B., *Německá ideologie*, Praha 1952 (výběr).

Locke, J., *Druhé pojednání o vládě*, Praha 1992, s. 100 n. (§ 119).

Ústava Spojených států amerických, in: *Listy Federalistů*, Olomouc 1994, s. 487-509.

Weber, M., *Tři čisté typy legitimního panství*, rukopis, 9 s.

Doporučená literatura:

Herb, K., Otázky moci. Čtyři filosofické odpovědi, in: *Střední Evropa* 21, 2008, s. 26-36.

Heywood, A., *Politická teorie*, Praha 2005, s. 113-136 (kap. 5: „Moc, autorita a legitimita“).

Chotaš, J., Locke o revoluci, in: *Filosofický časopis* 53, 2005, s. 85-98.

Lukes, S., *Power. A Radical View*, New York 1974, 2005.

Kursy:

Stát a moc II

Ad Etika, právo, instituce

1) **Etika:** Co je etika (morální soudy, povinnost, morální afekty, sankce). Motivace a zdůvodnění (členství v morálním společenství vůbec, volba morálního konceptu, morální jednání). Tugendhatova koncepce vykázání určitého morálního konceptu jako plauzibilnějšího. Alternativy: založení z tradice, soucitu, rozumu, diskursu, užítku. Rozšíření kantovského konceptu o ctnosti, střed mezi otevřeností a uzavřeností.

Základní literatura:

Tugendhat, E., *Přednášky o etice*, Praha 2004, kap. 1-16.

Kant, I., *Základy metafyziky mravů*, Praha 1976, 1990.

Doporučená literatura:

Mackie, J. L., *Ethics: Inventing Right and Wrong*, Harmondsworth 1977.

Scanlon, Th., *What We Owe to Each Other*, Cambridge (Mass.) 1998.

Becker, L., Becker, Ch. (edd.), *Encyclopedia of Ethics*, New York 2001.

Höffe, O., *Ethik und Politik*, Frankfurt a. M. 1979.

Foot, Ph. (ed.), *Theories of Ethics*, Oxford 1967.

Kursy:

Etika – současné teorie

2) **Lidská, občanská a přirozená práva:** Základní vymezení: pojem „lidská práva“ (právo, morálka a politika). Založení lidských práv. Universálnost a nezczitelnost lidských práv. Původ myšlenky lidských či přirozených práv (*fysis – nomos*, stoici), předchůdce myšlenky universálních lidských práv Hobbes, filosofie lidských práv v době osvícenství (Locke, Rousseau, Burke, Kant). Lidská přirozenost a přirozená práva (na rozdíl od právního pozitivismu); iusnaturalismus a iuspozitivismus. Lidská, občanská a přirozená práva – jejich odlišnost. Myšlenka lidských a přirozených práv v jednotlivých dokumentech (Magna charta libertatum, Virginia Declaration of Rights, Deklarace práv člověka a občana, Všeobecná deklarace lidských práv, Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, Listiny základních práv a svobod, Charta základních práv Evropské unie).

Základní literatura:

V. Pavlíček, H. Hofmannová, *Občanská a lidská práva v současné době*, Praha 2015, s. 11-52 (kap. 1).

Heywood, A., *Politická teorie*, Praha 2005, s. 137-190 (kap. 6 a 7).

Havlíček, A. (ed.), *Lidská a přirozená práva*, Ústí n. L. 2013.

Havlíček, A., Chotaš, J. (edd.), *Lidská práva: jejich zdůvodnění a závaznost*, Ústí n. L. 2016.

Göller, Th. (ed.), *Philosophie der Menschenrechte. Methodologie, Geschichte, kultureller Kontext*, Göttingen 1999.

Menke, Ch., Pollmann, A., *Philosophie der Menschenrechte*, Hamburg 2007.

Hanuš, J. (ed.), *Lidská práva*, Brno 2001.

Weinreb, L. L., *Natural Law and Justice*, Cambridge 1987.

Doporučená literatura:

Dworkin, R., *Když se práva berou vážně*, Praha 2001.

Fuller, L., *Morálka práva*, Praha 1998.

Tugendhat, E., *Přednášky o etice*, Praha 2004, kap. 17.

Kursy:

Lidská, občanská a přirozená práva

3) **Spravedlnost jako zákonné jednání a jako kvalita života:** dělba podle potřeb (Marx, Rawls), podle práv (Hayek, Nozick), podle zásluh (A. MacIntyre). Jakou distribuci materiálních statků považujete za spravedlivou?

Základní literatura:

Hayek, F. A., *Právo, zákonodárství a svoboda*, Praha 1994, s. 195-253 (kap. IX, X).

MacIntyre, A., Spravedlnost jako ctnost, in: týž: *Zráta ctnosti*, Praha 2004, s. 284-297 (kap. 17).

Marx, K., *Kritika Gothajského programu*, Praha 1974.

Nozick, R. Morální omezení a spravedlnost v rozdělování, in: *Filosofický časopis* 44, 1996, 6, s. 969-989 (nebo též: „Distribuční spravedlnost“, in: J. Kis (ed.), *Současná politická filosofie*, Praha 1997, s. 205-220).

Rawls, J.: Základní svobody a jejich priorita, in: Kis, J. (ed.), *Současná politická filosofie*, Praha 1997, s. 165-203.

Rawls, J., Spravedlnost jakožto "fairness": politická, nikoli metafyzická, in: *Reflexe* 14, 1995, s. 4/1-30.

Rawls, J., Priorita práva a ideje dobra, in: *Filosofický časopis* 42, 1994, 6, 938-965.

Walzer, M., Bezpečnost a blahobyt, in: J. Kis (ed.), *Současná politická filosofie*, Praha 1997, s. 423-446.

Doporučená literatura:

Barša, P., O libertarianismu Roberta Nozicka, in: *Filosofický časopis* 44, 1996, s. 990-1002.

Miller, D. *Principles of Social Justice*, Cambridge (Mass.) 2001.

Vanberg, V., F. A. Hayek, in: K. Ballestrem, H. Ottmann (edd.), *Politická filosofie 20. století*, Praha 1993, s. 45-58.

Kursy:

Spravedlnost jako zákonné jednání a jako kvalita života

4) **Filosofie práva:** Starší filosofie práva (přirozené právo, společenská smlouva, právní pozitivismus). Novější teorie: ryzí nauka právní (Weyr, Kelsen), oxfordská škola (Hart, Raz), Dworkinova reakce, institucionalismus (MacCormick, Weinberger).

Základní literatura:

Hart, H. L. A., *Pojem práva*, Praha 2004.

Fuller, L., *Morálka práva*, Praha 1998.

Holländer, P., *Filosofie práva*, Plzeň 2006.

Doporučená literatura:

Přibáň, J., *Suverenita, právo a legitimita v kontextu moderní filosofie a sociologie práva*, Praha 1997.

Dworkin, R., *Když se práva berou vážně*, Praha 2001.

Weinberger, O., *Norma a instituce: úvod do filosofie práva*, Brno 1995.

Weinberger, O., *Institucionalizmus: nová teória konania, práva a demokracie*, Bratislava 1995.

Kursy:

Filosofie práva

5) **České politické myšlení:** Historické, kulturní, společenské a filosofické předpoklady vzniku českého politického myšlení v 19. století (pozitivismus, liberalismus, německá klasická filosofie, marxismus – Dobrovský, Bolzano, Palacký, Havlíček); Masaryk (česká a sociální otázka, Rusko, Evropa a humanitní demokracie, Pekařova kritika Masarykovy filosofie českých dějin); Rádl (teorie vědy a filosofie dějin, kritika nacionalismu a pojetí demokracie); Komárková (původ a význam lidských práv); Patočka (kritika Masaryka a filosofie dějin); kritický reformní marxismus 60. let; Hejdánek (koncepce národa a lidských práv, politického subjektu); Charta 77 (Patočka, Komárková, Hejdánek, Havel); postmoderna, ekologická etika, kritická teorie v politickém myšlení po r. 1989 (Bělohradský, Kohák, Barša).

Základní literatura

Palacký František, *Úvahy a projevy*, Praha 1977, s. 57-163 a 335-388 (tzn. *Psaní do Frankfurtu a Idea státu rakouského*)

Masaryk, T. G., *Světová revoluce*, Praha 1925.

Patočka, J., *Češi I-II*, Praha 2006, 2007.

Masaryk, T. G., *Česká otázka*, Praha 1990.

Masaryk, T. G., *Karel Havlíček*, Praha 1948.

Rádl, E., *Válka Čechů s Němci*, Praha 1928, 1994.

Patočka, J., *Tři studie o Masarykovi*, Praha 1991.

Pekař, J., *Masarykova česká filosofie*, Praha 1912, 1927.

Doporučená literatura

Hejdánek, L., *Dopisy přáteli*, Praha 1993.

Bolzano, B., *O nejlepším státě*, Praha 1981.

Komárková, B., *Původ a význam lidských práv*, Praha 1990.

Rádl, E., *O smysl našich dějin*, Praha 1925.

Rádl, E., *K ideologii sudetských Němců. O německé revoluci*, Praha 2002.

Patočka, J., *Náš národní program*, Praha 1990.

Patočka, J., *Co jsou Češi?*, Praha 1992.

Havelka, J., *Spor o smysl českých dějin 1895-1938*, Praha 1995.

Bělohradský, V., *Přirozený svět jako politický problém*, Praha 1991.

Kursy:

České politické myšlení I, II

6) **Teorie institucí:** Instituce jako hlavní téma politické filosofie. Searlovská teorie institucí: přiřazení funkce, kolektivní intencionalita, konstitutivní pravidla, objekt a proces, pozadí. Kritika searlovské teorie institucí a odpovědi na ni: Smith (neukotvená Y), Moural (negace v procesuálním přístupu), Moural (instituce a jazyk).

Základní literatura

Searle, J., *The Construction of Social Reality*, New York 1995, kap. 1-6.

Smith, B., Searle, J., *The Construction of Social Reality: An Exchange*, *American Journal of Economics and Sociology* 62 (2003), s. 285-309.

Moural, J., *Searle's Theory of Institutional Facts: A Program of Critical Revision*, in: G. Grewendorf, G. Meggle (edd.), *Speech Acts, Mind, and Social Reality: Discussions with John R. Searle*, Dordrecht 2002, s. 271-286.

Moural, J., *Language and Institutions in Searle's The Construction of Social Reality*, in: B. Smith, D. Mark, I. Ehrlich (edd.), *The Mystery of Capital and the Construction of Social Reality*, Chicago 2008, s. 97-112.

Doporučená literatura:

Moural, J., *Moc podle Searla*, in: D. Kroupa (ed.), *Současné teorie moci*, Ústí nad Labem, 2010, s. 88-95.

Rust, J., *John Searle and The Construction of Social Reality*, London/New York 2006.

Searle, J., Smith, B., Zaibert, L., Moural, J., *Rationality in Action: A Symposium*, *Philosophical Explorations* 4 (2001), s. 66-94.

Searle, J., *Making the Social World*, Oxford 2010

Kursy:

Teorie

institucí

7) Stát a náboženství: dějiny, teorie a typologie odluky; státní církev a odluka v českých zemích a v Evropě, vztah státu a náboženství v moderní době.

Základní literatura:

Hoblík, J., Odluka není rozloučení. In: Šimsa, M. (ed.), *Náboženství a filosofie v sekulární demokracii*, Ústí nad Labem 2016, str. 61–102.

Robbers, G., *Stát a církev v zemích EU*, Praha 2002.

Tretera, J. R., *Stát a církve v České republice*, Kostelní Vydří 2002

Doplňková literatura:

Balík, S. - Hanuš, J. *Katolická církev v Československu 1945–1989*, Brno 2007.

Jäger, P. *Církve a náboženské společnosti v České republice a jejich právní postavení: Příručka pro veřejnou zpravu*, Brno 2006.

Fiala, P. *Laboratoř sekularizace: Náboženství a politika v ne-náboženské společnosti Český případ*, Brno 2007.

Gentile, E., *Politická náboženství, Mezi demokracií a totalitarismem*, Brno 2007.

Hans, M., *Politická náboženství: Totalitární režimy a křesťanství*, Brno 1999.

Horák, Z., *Církve a české školství*, Praha 2001.

Horák, Z. – Tretera, J. R., *Slovník církevního práva*, Praha 2001.

Kaczmarek, H., *Stát a církev: Český případ*, Brno 2017.

Marek, P. *Český katolicismus 1890-1914: Kapitoly z dějin českého katolického tábora na přelomu 19. a 20. století*. Olomouc 2003.

Kurzy: